

ΣΤΟ ΧΕΙΛΟΣ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΟΥ (Σεπτέμβριος 2009)

Συγγραφέας: JOSE MANUEL BARROSO

Η αλλαγή του κλίματος προχωρεί πολύ ταχύτερα από ό,τι πιστεύαμε πριν από μόλις δύο χρόνια. Αν δεν αλλάξουμε τακτική, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρξει επικίνδυνη, ίσως καταστροφική, αλλαγή του κλίματος μέσα στον αιώνα που διανύουμε. Πρόκειται για τη σημαντικότερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσει η παρούσα γενιά πολιτικών ιθυνόντων.

Ανησυχώ πολύ για τις προοπτικές της Κοπεγχάγης. Οι διαπραγματεύσεις φαίνεται να πλησιάζουν επικίνδυνα σε αδιέξοδο τη στιγμή αυτή. Ένα τέτοιο αδιέξοδο μπορεί να έχει επιπτώσεις πολύ σοβαρότερες από εκείνες μιας απλής στασιμότητας των διαπραγματεύσεων που θα μπορούμε να διορθώσουμε το επόμενο έτος. Οι διαπραγματεύσεις κινδυνεύουν να καταρρεύσουν ανεπανόρθωτα, ίσως γιατί διαφαίνεται το βαθύ χάσμα που χωρίζει τις ανεπτυγμένες από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η ανθρωπότητα δεν έχει τα περιθώρια να επιτρέψει ένα τέτοιο καταστροφικό αποτέλεσμα σήμερα.

Γι' αυτό, λοιπόν, ευελπιστώ, την ώρα που οι ηγέτες του κόσμου συνέρχονται αυτήν την εβδομάδα στη Νέα Υόρκη και το Πίτσμπουργκ και αντικρίζουν μπροστά τους το χείλος της αβύσσου, ότι θα συνειδητοποιήσουμε, επιτέλους, ότι έχουμε συλλογικά την υποχρέωση να κάνουμε τα αδύνατα δυνατά για να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις. Δεν είναι η ώρα να παίξουμε πόκερ. Τώρα είναι ώρα να βάλουμε στο τραπέζι προσφορές, προσφορές γενναίες που φτάνουν στα άκρα των πολιτικών μας περιορισμών. Αυτό ακριβώς έχει κάνει η Ευρώπη και θα συνεχίσει να το κάνει.

Ένα μέρος της απάντησης βρίσκεται ίσως στο να κατορθώσουμε να εντοπίσουμε το λεπτό σημείο αυτού του πιθανού συμβιβασμού, που θα μπορέσει να μας οδηγήσει σε αίσιο αποτέλεσμα. Σε αυτό ακριβώς το σημείο, πιστεύω ότι οι ηγέτες του κόσμου που συνέρχονται στη Νέα Υόρκη μπορεί να κάνουν πραγματικά τη διαφορά.

Το πρώτο μέρος του συμβιβασμού είναι ότι όλες εμείς οι ανεπτυγμένες χώρες

πρέπει να διασαφηνίσουμε τα σχέδιά μας σχετικά με τις μεσοπρόθεσμες μειώσεις των δικών μας εκπομπών αερίων και να δείξουμε ότι είμαστε πρόθυμοι να αποτελέσουμε την εμπροσθοφυλακή, αναλαμβάνοντας τουλάχιστον την ευθύνη που μας αναλογεί για τις εκπομπές του παρελθόντος. Εάν θέλουμε να επιτύχουμε μια μείωση κατά τουλάχιστον 80% μέχρι το 2050, οι ανεπτυγμένες χώρες πρέπει να επιδιώξουν να επιτύχουν τις αναγκαίες συλλογικές μειώσεις κατά 25-40% μέχρι το 2020. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (E.E.) είναι έτοιμη να μεταπηδήσει από το 20% στο 30%, εάν και άλλοι κάνουν ανάλογες προσφορές.

Δεύτερον, οι ανεπτυγμένες χώρες πρέπει τώρα να αναγνωρίσουν ρητά ότι οφείλουν να παίξουν σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των μέτρων μείωσης και προσαρμογής των εκπομπών που πρέπει να εφαρμόσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες. Οι εκτιμήσεις μας είναι ότι, ως το 2020, οι αναπτυσσόμενες χώρες θα χρειαστούν ένα πρόσθετο ποσό περίπου 100 δισεκατ. ευρώ (150 δισεκατ. δολάρια) ετησίως για να καταπολεμήσουν την αλλαγή του κλίματος. Ένα μέρος του ποσού αυτού θα χρηματοδοτηθεί από τις ίδιες τις οικονομικά προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες. Το μεγαλύτερο μερίδιο θα πρέπει να προέλθει από την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπής άνθρακα, εάν έχουμε τη γενναιότητα να χαράξουμε ένα φιλόδοξο παγκόσμιο σχέδιο.

Αλλά ένα άλλο μέρος του ποσού αυτού πρέπει να προέλθει από ροές δημόσιων πόρων από τις ανεπτυγμένες προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, ίσως από 22 έως 50 δισεκατ. ευρώ (30-70 δισεκατ. δολάρια) ετησίως έως το 2020. Το μισό, σχεδόν, του ποσού θα απαιτηθεί για τη στήριξη της δράσης προσαρμογής, δίνοντας προτεραιότητα στις πιο ευάλωτες και πτωχές αναπτυσσόμενες χώρες. Ανάλογα με την έκβαση των συζητήσεων για το διεθνή καταμερισμό των βαρών, το μερίδιο της E.E. από το ποσό αυτό θα μπορούσε να κυμαίνεται από 10% έως 30%, δηλαδή ως και 15 δισεκατ. ευρώ (22 δισεκατ. δολάρια) ετησίως. Με άλλα λόγια, πρέπει να είμαστε έτοιμοι να προσφέρουμε σημαντική συνεισφορά σε μεσοπρόθεσμη βάση και, επίσης, να προβλέψουμε μια «χρηματοδότηση εκκίνησης» για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ίσως το επόμενο έτος. Είναι ένα θέμα που επιθυμώ να συζητήσω με τους ηγέτες της E.E., όταν συναντηθούμε στα τέλη Οκτωβρίου.

Οφείλουμε, λοιπόν, να δείξουμε ότι είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε τα ζητήματα χρηματοδότησης την εβδομάδα αυτή. Σε αντάλλαγμα, οι αναπτυσσόμενες

χώρες, εκείνες τουλάχιστον ανάμεσά τους που είναι οικονομικά προηγμένες, θα πρέπει να γίνουν πολύ σαφέστερες για το τι είναι διατεθειμένες να κάνουν για να μειώσουν τις εκπομπές άνθρακα στο πλαίσιο μιας διεθνούς συμφωνίας. Έχουν ήδη αρχίσει να θεσπίζουν εσωτερικά μέτρα για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα, αλλά είναι σαφές ότι θα πρέπει να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους, ιδιαίτερα οι πιο προηγμένες από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Όπως είναι εύλογο, τονίζουν ότι η διάθεση πόρων από την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών άνθρακα από τις πλούσιες χώρες αποτελεί γι' αυτές προϋπόθεση λήψης μέτρων για τη μείωση των εκπομπών, όπως άλλωστε συμφωνήθηκε στο Μπαλί. Αλλά ο ανεπτυγμένος κόσμος δεν πρόκειται να διαθέσει αυτούς τους πόρους, εάν δεν αναλάβουν τη δέσμευση να θεσπίσουν μέτρα.

Μένουν λιγότερες από 80 ημερολογιακές ημέρες ως την Κοπεγχάγη. Όπως και στη διάσκεψη της Βόννης τον περασμένο μήνα, το προσχέδιο του κειμένου φθάνει τις 250 σελίδες: βουνά εναλλακτικών επιλογών, θάλασσες από αγκύλες. Εάν δεν βάλουμε τάξη στο χάος, το έγγραφο αυτό κινδυνεύει να μείνει στην ιστορία ως η μακροσκελέστερη επιστολή αυτοκτονίας της ανθρωπότητας. Αυτή η εβδομάδα στη Νέα Υόρκη και το Πίτσμπουργκ θα είναι κρίσιμη, αν μη τι άλλο, γιατί θα αποκαλύψει πόσα οι παγκόσμιοι ηγέτες είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν σε αυτές τις διαπραγματεύσεις για να υπάρξει θετική έκβαση. Η επιλογή είναι απλή: χωρίς λεφτά δεν κλείνουμε συμφωνία, αλλά και χωρίς μέτρα δεν δίνουμε λεφτά!

Στην Κοπεγχάγη μάς προσφέρεται μια κρίσιμη ευκαιρία να μπούμε, συλλογικά, σε μια πορεία εκπομπών που θα διατηρεί την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη κάτω από δύο βαθμούς Κελσίου (3,6 βαθμούς Φαρενάιτ). Η αντεπίθεση πρέπει αρχίσει αυτήν την εβδομάδα στη Νέα Υόρκη.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 21 Σεπτεμβρίου 2009, σ. 53.